

УДК 339.543

Павлов Костянтин Володимирович

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри підприємництва і менеджменту
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

Павлов Константин Владимирович

*доктор экономических наук, профессор,
заведующий кафедрой предпринимательства и менеджмента
Волынский национальный университет имени Леси Украинки*

Pavlov Kostiantyn

*Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of Entrepreneurship and Management
Lesya Ukrainka Volyn National University
ORCID: 0000-0003-2583-9593*

Павлова Олена Миколаївна

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки та природокористування
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

Павлова Елена Николаевна

*доктор экономических наук, профессор,
заведующая кафедрой экономики и природопользования
Волынский национальный университет имени Леси Украинки*

Pavlova Olena

*Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of Economics and Environmental Management
Lesya Ukrainka Volyn National University
ORCID: 0000-0002-8696-5641*

Сосовська Олена Сергіївна

магістр кафедри підприємництва і маркетингу

Волинського національного університету імені Лесі Українки

Сосовська Елена Сергеевна

магістр кафедри підприємництва і маркетинга

Волынского национального университета имени Леси Украинки

Sosovska Olena

Master of the Department of Entrepreneurship and Marketing

Lesya Ukrainka Volyn National University

Макарук Олена Валеріївна

магістр кафедри підприємництва і маркетингу

Волинського національного університету імені Лесі Українки

Макарук Елена Валерьевна

магістр кафедри підприємництва і маркетинга

Волынского национального университета имени Леси Украинки

Makaruk Olena

Master of the Department of Entrepreneurship and Marketing

Lesya Ukrainka Volyn National University

**ОСОБЛИВОСТІ РОЗМИТНЕННЯ ЛЕГКОВИХ ТРАНСПОРТНИХ
ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ОСОБЕННОСТИ РАСТАМОЖКИ ЛЕГКОВЫХ ТРАНСПОРТНЫХ
СРЕДСТВ В УКРАИНЕ: ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ
FEATURES OF CUSTOMS CLEARANCE OF CARS IN UKRAINE:
TRENDS AND PROSPECTS**

Анотація. Сьогодні автомобілі стали одним з найважливіших аспектів нашого життя. Останнім часом виробництво та продаж авто зросло. Зараз можна вибрати автомобіль за будь яку ціну. В Україні

автомобілебудування перебуває на досить низькому рівні. Головними заводами по виробництву автомобілів є КраЗ, ЗАЗ, Богдан та інші. Проте весь попит український автопром задовільнити не може. Тому, Україна вимушена імпортувати автомобілі. Через низьку платоспроможність українців значну частку ринку займають вживані авто, так як є значно дешевшими від нових. Проте така економія дорого обходиться нашій екології незважаючи на введені екостандарти. При купівлі транспортних засобів потрібно пройти декілька етапів, таких як розмитнення та реєстрація. Усі ці процедури є платними та вимагають заповнення певних документів та сплати податків. Уряд всіляко заохочує імпорт автомобілів та не рідко впроваджує пільги на розмитнення та реєстрацію певних категорій авто. Законодавча база активно розвивається. Незважаючи на великий попит на авторинок, як загалом і на інші ринки втрутився коронавірус. Він спричинив різке падіння виробництва та продажів авто, а карантинні обмеження значно ускладнили імпорт, розмитнення та реєстрацію транспортних засобів.

Ключові слова: авто, імпорт, розмитнення, реєстрація.

Анотація. *Сегодня автомобили стали одним из важнейших аспектов нашей жизни. В последнее время производство и продажа авто выросло. Сейчас можно выбрать автомобиль за любую цену. В Украине автомобилестроение находится на достаточно низком уровне. Главными заводами по производству автомобилей являются КраЗ, ЗАЗ, Богдан и другие. Однако весь спрос украинский автопром удовлетворить не может. Поэтому, Украина вынуждена импортировать автомобили. Через низкую платежеспособность украинцев значительную долю рынка занимают употребляемые авто, так как являются значительно дешевле новых. Однако такая экономия дорого обходится нашей экологии, невзирая на введенные экостандарты. При покупке транспортных*

средств нужно пройти несколько этапов, таких как растаможка и регистрация. Все эти процедуры являются платными и требуют заполнения определенных документов и уплаты налогов. Правительство всячески поощряет импорт автомобилей и не редко внедряет льготы на растаможку и регистрацию определенных категорий авто. Законодательная база активно развивается. Невзирая на большой спрос на авторынок, как в целом и на другие рынки вмешался коронавирус. Он повлек резкое падение производства и продажу авто, а карантинные ограничения значительно усложнили импорт, растаможку и регистрацию транспортных средств.

Ключевые слова: *авто, импорт, растаможка, регистрация.*

Summary. *Today, cars have become one of the main aspects of our lives. Recently, car production and sales have increased. Now you can choose a car at any price. In Ukraine, the car industry is at a fairly low level. The main plants for the production of cars - KrAZ, ZAZ, Bogdan and others. However, the Ukrainian car industry cannot satisfy all the demand. Therefore, Ukraine is forced to import cars. Due to the low solvency of Ukrainians, a significant share of the market is occupied by used cars. They are also much cheaper than new ones. However, such savings are expensive for our environment, despite the established environmental standards. There are several steps involved in purchasing vehicles, such as customs clearance and registration. All these procedures are paid and require certain documents and taxes. The government strongly encourages the import of cars and often provides benefits for customs clearance and registration of certain categories of cars. The legal framework is actively developing. Despite the great demand for the car market, as in general, the coronavirus intervened. It has led to a sharp drop in car production and sales, and quarantine restrictions have made it much more difficult to import, clear customs and register vehicles.*

Key words: *car, import, customs clearance, registration.*

Останнім часом роль автомобілів в житті людини збільшується. Ми вже не уявляємо себе без них. За останні роки виробництво транспортних засобів значно зросло. Якщо колись автомобіль це була розкіш, то тепер це повсякденна річ. Сьогодні існують авто на будь який смак та гаманець, а автомобілевиробники вводять все більше інновацій, які полегшують життя людей. Ця автомобілеманія не оминула і Україну. Як в кожній країні в нашій державі є свої лідери, які заповнили український автомобільний ринок. Топ найпопулярніших авто та динаміку їх продажів в 2018-2020 рр. показано в таблиці 1.

Таблиця 1

Найпопулярніші марки авто в Україні та обсяги їх продаж (тис. шт.)

[10; 17; 18]

Автобренди	Кількість проданих авто			Темп росту (+; -)		Темп приросту (%)	
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2019/ 2018 рр.	2020/ 2019 рр.	2019/ 2018 рр.	2020/ 2019 рр.
Renault	8772	14603	14360	5831	-243	66,47	-1,66
Toyota	10082	12570	13315	2488	745	24,68	5,93
Kia	4881	7586	6089	2705	-1497	55,42	-19,73
Skoda	5403	6231	5061	828	-1170	15,32	-18,78
Hyundai	4979	5099	4031	120	-1068	2,4	-20,95
Nissan	5537	5333	3834	-204	-1499	-3,68	-28,11
Volkswagen	6183	4675	3690	-1508	-985	-24,39	-21,07
Mazda	3126	2483	2844	-643	361	-20,57	14,54

Для початку слід вказати що темп росту це показник, який показує як саме змінився поточний рівень показника, що аналізується в порівняності зі значенням попереднього, або базового періоду. В той час як темп приросту свідчить на скільки саме змінився поточний рівень даного значення [19; 14].

Отож, з таблиці видно, що найпопулярнішими автобрендами в Україні є Renault, Toyota, Kia, Skoda, Hyundai, Nissan, Volkswagen та

Mazda. Не дивлячись на їх популярність обсяги їх продажів останнім часом значно скоротилися. Головною причиною даного явища вважаємо пандемію коронавірусу, карантин, та як слідство, закриття кордонів між державами. Ця сама причина вплинула на зниження рівня виробництва автомобілів як в Україні так і в світі загалом.

У 2019 році, кількість проданих авто зменшилась у таких виробників як Nissan, Volkswagen та Mazda на - 3,68%, 24,39%, 20,57% відповідно в свою чергу у 2020 році продажі зросли лише в Nissan та Mazda. Так кількість проданих авто компанії Nissan збільшилась на - 745 тис. шт. або на - 5,93%, а у компанії Mazda на - 361 тис. шт. або на - 14,54%, відповідно.

Сьогодні автомобілебудування в Україні перебуває в досить плачевному стані. Основними виробниками автомобільної продукції в Україні є Кременчуцький автомобільний завод, (КрАЗ), Запорізький автомобільний завод (ЗАЗ), Черкаський автомобільний завод, Львівський автомобільний завод та Луцький автомобільний завод (Богдан).

Станом на 2019 рік автомобільна промисловість в Україні практично припинила своє існування. За 2018 рік було випущено всього 6 тисяч авто. У 2020 році виготовлено - 4952 одиниці автотранспортних засобів, що на - 32% менше ніж у 2019 році [3].

Обсяг виготовлених в Україні автомобілів, а тим паче їх якості, недостатньо щоб задовольнити весь обсяг потреб внутрішнього попиту, тому громадяни України змушена імпортувати авто з-за кордону. Середня вартість імпортованого в 2020 році нового автомобіля зросла до - 19,3 тис. доларів, тоді як у 2019 році вона становила - 18,9 тис доларів, а середня вартість вживаної іномарки збільшилася на - 1,1 тис. доларів - до 4,7 тис. доларів [6; 13]. Кількість імпортованих легкових авто за період 2018 - 2020 років відображено в таблиці 2.

Таблиця 2

Динаміка обсягів імпортування легкових авто в Україну, 2018-2020 р. (од.),

[7; 9]

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Темп росту		Темп приросту	
				2019/ 2018 рр.	2020/ 2019 рр.	2019/ 2018 рр.	2020/ 2019 рр.
Кількість імпортованих авто	230050	544043	486300	313993	-57743	136,49	-10,61

Отже, у 2019 році кількість імпортованих авто збільшилась на 313993 од. або на - 36,49%. Даному факту посприяло збільшення обсягів імпорту вживаних авто. Найбільше їх ввозилося з таких країн, як: Німеччини, Литви та Польщі. Щодо нових автомобілів то лідерами поставки в Україну були Японія, Румунія та Китай. А у 2020 році в порівнянні з 2019 роком кількість імпортованих авто зменшилась до рівня 57743 од., або на 10,61%.

Обов'язковою умовою імпорту авто на територію України є його подальше розмитнення. В свою чергу розмитнення авто означає легалізацію придбаного за межами країни транспортного засобу.

Митне оформлення авто здійснюють за умови їх відповідності ряду стандартів в т.ч і екологічним. При реєстрації авто видається сертифікат, який підтверджує відповідність транспортного засобу технічним та екологічним вимогам. Для митного оформлення авто необхідно подати митну декларацію до митного органу де буде оформляться авто. За попередньою митною декларацією авто можна ввести протягом 30 днів з дати її оформлення. Після проходження кордону автомобіль потрібно перевезти до митниці для оформлення протягом 10 днів [4; 21].

При розмитненні авто необхідно сплатити низку податків. Оскільки автомобіль є підакцизним товаром тому першим буде акцизний податок.

Розрахунок акцизного податку відбувається за формулою:

$$\text{Ставка} * \frac{\text{Об'єм двигуна в см}^3}{1000} * \text{Об'єм двигуна в см}^3, \quad (1)$$

Ставка напряму залежить від типу двигуна. Для бензинових двигунів вона спадає - 50 євро об'ємом до 3000 куб. та 100 євро об'ємом понад 3000 куб. Для дизельних двигунів 75 євро до 3500 куб. та 100 євро об'ємом понад 3500 куб. [8].

Наступним податком який необхідно сплатити є мито. Мито на авто становить - 10% від її заявленої вартості. Для електрокарів діють пільгові умови за даних мито складає - 0%. Останнім обов'язковим податком виплаченим є ПДВ, яке становить - 20% від суми вартості авто, мита та акцизного податку. На електромобілі ПДВ не сплачується до 2022 року [2; 16].

Для митного оформлення автомобіля необхідними є наступні документи: рахунок-фактура або інший документ, який підтверджує вартість автомобіля; документ, який підтверджує право власності на машину; реєстраційний документ на авто; документ, який підтверджує факт зняття машини з обліку в країні реєстрації; документ, який підтверджує екологічний стандарт транспортного засобу (митне оформлення нових автомобілів можливе за умови відповідності екологічним нормам не нижче рівня "ЄВРО-5" та для тих, що були в використанні не нижче "ЄВРО-2" [1].

Останнім етапом легалізації авто в Україні є його реєстрація. Послуги з реєстрації та перереєстрації транспортних засобів надають територіальні сервісні центри МВС, які розташовані в регіональних центрах. Всього на сьогодні в Україні налічується понад 158 сервісних центрів.

Для реєстрації транспортних засобів усіх категорій необхідні такі документи як: заява встановленого зразка: паспорт громадянина України або: тимчасове посвідчення громадянина України; посвідка на постійне

проживання; посвідки на тимчасове проживання; посвідчення біженця; посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту; посвідчення особи, якій надано тимчасовий захист; реєстраційний номер облікової картки платника податків; документ, що підтверджує повноваження представника; документ, що підтверджує правомірність придбання, отримання, ввезення, митного оформлення транспортного засобу; документ, де зазначена вартість транспортного засобу; документ щодо відповідності конструкції транспортного засобу установленим вимогам безпеки дорожнього руху; платіжні документи з кодом проведеної операції або відміткою банку, відділення поштового зв'язку або код проведеної операції про внесення плати в будь-якій формі, який можливо перевірити за допомогою державного сервісу перевірки квитанцій. у разі оформлення договору купівлі-продажу в територіальному сервісному центрі, необхідно здійснити оцінку середньої ринкової вартості транспортного засобу документ про сплату податку на дохід від продажу об'єкта рухомого майна [12].

Реєстрація авто є платною послугою, вартість якої різниться залежно від виду транспортного засобу та країни виробника (вітчизняний або іноземний). Так, для реєстрації автомобіля вітчизняного виробництва вартість послуги становить - 550 грн. У вартість входить: номерний знак - 178,20 грн, бланк свідоцтва - 219 грн. та послуга - 152,63 грн. [13].

Реєстрація авто іноземного виробництва вартує 590 грн. Причому вартість номерного знаку та бланку свідоцтва однакова в обох випадках, різниця лише у вартості послуги. У автомобіля іноземного виробництва вона дорожча на 37,52 грн. і становить 190,15 грн. [15; 5].

При першій державній реєстрації легкового авто необхідно сплатити також збір на обов'язкове державне пенсійне страхування, який у 2021 році становить: якщо вартість транспортного засобу не перевищує або дорівнює 374 550 грн. –3%; якщо вартість транспортного засобу більше

ніж 374 550 грн. або дорівнює 658 300 грн. – 4%; якщо вартість транспортного засобу більше ніж 658 300 грн. – 5% [15].

Проте, при невідповідності ідентифікаційних номерів складових частин транспортного засобу із зазначеними в поданих документах, поданні до суб'єкта надання адміністративної послуги неповного пакета документів, встановленні відомостей про арешт, розшук, заборону на зняття з обліку та/або перереєстрацію транспортного засобу, або про особу в Єдиному реєстрі боржників послуга розмитнення авто не надається [12].

Динаміка реєстрації автомобілів в розрізі регіонів за період 2018-2020 роки відображено в таблиці 3.

Таблиця 3

Реєстрація легкових авто в Україні протягом 2018-2020 років [5]

Регіон	Область	Кількість зареєстрованих авто			Темп росту		Темп приросту	
		2018 р.	2019 р.	2020 р.	2019/ 2018 рр.	2020/ 2019 рр.	2019/ 2018 рр.	2020/ 2019 рр.
Західний	Львівська	27821	58908	36125	31087	-22783	111,74	-38,68
	Волинська	18141	32172	15518	14031	-16654	77,34	-51,77
	Тернопільська	8703	20194	14405	11491	-5789	132,03	-28,67
	Рівенська	14591	28549	18304	13958	-10245	95,66	-35,89
	Хмельницька	8488	18945	13414	10457	-5531	123,20	-29,20
Південно-Західний	Закарпатська	8160	21960	10084	13800	-11876	169,12	-54,08
	Івано-Франківська	14072	29966	19286	15894	-10680	112,95	-35,64
	Чернівецька	6370	18889	8293	12519	-10596	196,53	-56,10
	Вінницька	10272	27526	20797	17254	-6729	167,97	-24,45
Центральний	Київська	14147	30931	20692	16784	-10239	118,64	-33,10
	Чернігівська	4808	8952	6757	4144	-2195	86,19	-24,52
	Житомирська	8927	20984	15447	12057	-5537	135,06	-26,39
	Черкаська	5932	13060	9670	7128	-3390	120,16	-25,96
Східний	Харківська	13704	22304	16834	8600	-5470	62,76	-24,52
	Сумська	6062	9891	8050	3829	-1841	63,16	-18,61
	Полтавська	10414	15415	11764	5001	-3651	48,02	-23,68
	Луганська	2096	3049	2512	953	-537	45,47	-17,61
	Донецька	7091	8942	7449	1851	-1493	26,10	-16,70
Південно-східний	Дніпропетровська	14824	23875	18114	9051	-5761	61,06	-24,13
	Запорізька	6220	9567	8092	3347	-1475	53,81	-15,42
	Кіровоградська	4312	7450	5163	3138	-2287	72,77	-30,70
Південний	Одеська	15230	27383	18079	12153	-9304	79,80	-33,98
	Миколаївська	4659	7944	5626	3285	-2318	70,51	-29,18
	Херсонська	4072	6689	5019	2617	-1670	64,27	-24,97
Всього		239116	473545	315494	234429	-158051	98,04	-33,38

З таблиці 3 видно, що найбільше автомобілів було зареєстровано в 2019 році - 473545 одиниць. Що є на - 234429 одиниць більше ніж у 2018 році. Це пов'язано з введенням пільг на розмитнення вживаних авто, що спричинило сплеск активності на автомобільному ринку України. У 2020 році спостерігається зменшення кількості реєстрацій на - 33,38% порівняно з 2019 роком. Це в свою чергу пояснюється карантинними обмеженнями, що викликаними корона вірусною інфекцією.

Протягом усіх трьох років найбільше пільгових операцій з реєстрації транспортних засобів було здійснено у Львівській області. Вважаємо, що викликано близькістю області до адміністративного кордону. Найменше ж операцій з реєстрації було у Луганській області. Це пояснюється нестабільною ситуацією в даному регіоні.

Не секретом є такі дані, що визнане законодавство постійно змінюється і вдосконалюється. Це стосується і автомобільної сфери. Уряд час від часу надає пільги для полегшення процедури розмитнення та реєстрації авто, якими користуються населення країни. У 2021 році було прийнято Закон України "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо справляння податків і зборів, інших обов'язкових платежів, об'єктом оподаткування якими є транспортні засоби". Згідно з даними нормативним актам протягом 180 днів сума акцизного податку визначатиметься за ставкою, на тимчасовій основі, що визначається за обраною формулою:

$$\text{Ставка} = \text{Ставка базова} + V_e + F_e, \quad (2)$$

де Ставка^{базова} - ставка податку в євро за 1 одиницю транспортного засобу, що визначається виходячи з кількості років, що минула з моменту виготовлення одного транспортного засобу, до року визначення ставки податку.

V_e – ставка податку в євро за 1 одиницю транспортного засобу, що визначається множенням об'єму циліндрів двигуна внутрішнього згоряння відповідного транспортного засобу в куб. сантиметрах на коефіцієнт, який становить: 0,25 євро за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна - для транспортного засобу з об'ємом двигуна внутрішнього згоряння до 2000 куб. сантиметрів (включно); 0,2 євро за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна - для транспортного засобу з об'ємом двигуна внутрішнього згоряння від 2001 куб. сантиметрів до 3000 куб. сантиметрів (включно); 0,25 євро за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна - для транспортного засобу з об'ємом двигуна внутрішнього згоряння від 3001 куб. сантиметрів до 4000 куб. сантиметрів (включно); 0,35 євро за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна - для транспортного засобу з об'ємом двигуна внутрішнього згоряння від 4001 куб. сантиметрів до 5000 куб. сантиметрів (включно); 0,5 євро за 1 куб. см об'єму циліндрів двигуна - для транспортного засобу з об'ємом двигуна внутрішнього згоряння понад 5000 куб. сантиметрів.

V_e – ставка податку в євро за 1 одиницю транспортного засобу, що становить: для транспортних засобів, оснащених двигуном внутрішнього згоряння з іскровим запалюванням та кривошипно-шатунним механізмом – 0,0 євро; для транспортних засобів, оснащених двигуном внутрішнього згоряння із запалюванням від стиснення (дизелем або напівдизелем – 100,0 євро; для транспортних засобів, оснащених двигуном внутрішнього згоряння з іскровим запалюванням та кривошипно-шатунним механізмом або двигуном внутрішнього згоряння із запалюванням від стиснення (дизелем або напівдизелем) та електричним двигуном (одним чи кількома) - 0,0 євро [11; 20].

Підсумовуючи вище викладене можемо зробити висновок, що ринок транспортних засобів, зокрема легкових автомобілів України є досить нестабільним та непрогнозованим. У зв'язку з кризою та карантинними обмеженнями, що діють на сьогодні, значно знизилась платоспроможність

населення, збільшився безробіття, скоротилися обсяги кредитування. Всі ці аспекти в значній мірі вплинули на рівень попиту. До того ж, останнім часом він складає автомобілі нижчого цінового класу.

Вважаємо, що для покращення становища та розвитку автомобільного ринку в Україні слід здійснити наступні заходи: пошук інвесторів та стимулювання вкладати кошти у розвиток та випуск автомобілів кращої якості; заміну старих автомобілів на нові; покращити економічну ситуації в країні у розвитку ринку легкових авто.

Література

1. Головний сервісний центр МВС. URL: <https://hsc.gov.ua/>
2. Державна митна служба України. URL: <https://customs.gov.ua/mitne-oformlennia-avtomobilia>
3. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Закон України "Про деякі питання ввезення на митну територію України та проведення першої державної реєстрації транспортних засобів". 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2739-15#Text>
5. Закон України Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо справляння податків і зборів, інших обов'язкових платежів, об'єктом оподаткування якими є транспортні засоби. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70898
6. Імпорт легкових авто в Україну скоротився на третину. Економічна правда. 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/08/24/664317/>
7. Імпорт легкових автомобілів в Україну. finance.ua. 2020. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/465915/v-ukrayini-pokazaly-statystyku-importu-avto-za-pyat-rokiv>
8. Митний кодекс України. 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

9. На імпорт автотранспорту Україна витратила понад 4,2 мільярда доларів США. UkrAutoprom. 2021. URL: <https://ukrautoprom.com.ua/na-import-avtotransportu-ukrayina-vytratyla-ponad-42-milyarda-dolariv-ssha>.
10. Надії не виправдалися – підсумки року ринку нових легкових авто. UkrAutoprom. 2019. URL: <https://ukrautoprom.com.ua/nadezhdy-ne-opravdalis-itogi-goda-rynka-novyx-legkovyx-avto>.
11. Павлов К.В., Павлова О.М. Інноваційно-інвестиційний потенціал транспортної галузі України. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Том 5. №1. С. 17-24.
12. Павлова О. М. Товарна форма організації суспільного виробництва В умовах розвитку національної економіки України (другої половини XVII - кінця XVIII ст.): монографія. Луцьк : видавництво «Терен», 2019. 480 с.
13. Павлова О. М., Павлов К. В. Пріоритетні напрями державного регулювання конкуренції: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. №1(17). С. 14-20.
14. Павлова О. М., Стрішенець М. М., Павлов К. В. Просте товарне виробництво і зародження мануфактур в Україні: монографія. Луцьк : видавництво «Терен», 2019. 292 с.
15. Перша реєстрація авто в Україні. URL: <https://texty.org.ua/cars/>
16. Постанова КМУ Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколяс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1388-98-%D0%BF#Text>

17. Самые популярные автомобили в Украине за 2019 год. autocentre.ua. 2020. URL: <https://www.autocentre.ua/ua/avtopravo/avtobiznes/samyepopulyarnye-avtomobili-v-ukraine-za-2019-god-1176297.html>
18. Скарбик П. Рейтинг найпопулярніших марок авто в Україні за 2020 рік. UaMotors. 2021. URL: <https://uamotors.com.ua/news/38755>
19. Статистика: Підручник. Третє вид., переробл. і доповн. В. К. Горкавий. Київ: Алерта, 2020. 644 с.
20. Стрішенець О. М., Павлов К. В. Особливості конкурентних відносин на регіональних ринках нерухомості. *Науковий вісник ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2016. Випуск 1 (47). Том 2. С. 35-38.
21. Pavlov K., Pavlova O., Kupchak V. Integral Indicators Based on Competitiveness Capacity Characteristics of Regional Real Estate Markets of Ukraine. *Journal of Competitiveness*. 2019. №11(3). С. 87–108. <https://doi.org/10.7441/joc.2019.03.06>.

References

1. Gholovnyj servisnyj centr MVS [The main service center of the Ministry of Internal Affairs]. hsc.gov.ua. Retrieved from: <https://hsc.gov.ua/> [in Ukrainian].
2. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy [State Customs Service of Ukraine]. customs.gov.ua/mitne-oformlennia-avtomobilia. Retrieved from: <https://customs.gov.ua/mitne-oformlennia-avtomobilia> [in Ukrainian].
3. Derzhavna sluzhba statystyky [State Statistics Service]. www.ukrstat.gov.ua. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy "Pro dejaki pytannja vvezennja na mytnu terytoriju Ukrainy ta provedennja pershoji derzhavnoji rejestraciji transportnykh zasobiv" [Law of Ukraine "On some issues of importation into the customs

- territory of Ukraine and the first state registration of vehicles."].
zakon.rada.gov.ua. Retrieved from:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2739-15#Text>. [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrajiny Pro vnesennja zmin do Podatkovogho kodeksu Ukrajiny shhodo spravljannja podatkov i zboriv, inshykh obov'jzkovykh platezhiv, ob'jektom opodatkuvannja jakymy je transportni zasoby [Law of Ukraine On Amendments to the Tax Code of Ukraine Concerning the Collection of Taxes and Duties, Other Mandatory Payments, the Object of Taxation of Which Are Vehicles]. rada.gov.ua. Retrieved from:
http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70898 [in Ukrainian].
 6. Import leghkovykh avto v Ukrajinu skorotyvsja na tretynu. [Imports of cars to Ukraine fell by a third]. www.epravda.com.ua. Retrieved from:
<https://www.epravda.com.ua/news/2020/08/24/664317/> [in Ukrainian].
 7. Import leghkovykh avtomobiliv v Ukrajinu. [Import of cars to Ukraine]. finance.ua. Retrieved from: <https://news.finance.ua/ua/news/-/465915/v-ukrayini-pokazaly-statystyku-importu-avto-za-pyat-rokiv> [in Ukrainian].
 8. Mytnyj kodeks Ukrajiny. [Customs Code of Ukraine.]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> [in Ukrainian].
 9. Na import avtotransportu Ukrajina vytratyla ponad 4,2 miljarda dolariv SShA. [Ukraine has spent more than \$ 4.2 billion on road imports.]. [ukrautoprom](http://ukrautoprom.com.ua). Retrieved from: <https://ukrautoprom.com.ua/na-import-avtotransportu-ukrajina-vytratyla-ponad-42-milyarda-dolariv-ssha> [in Ukrainian].
 10. Nadiji ne vypravdalysja – pidsumky roku rynku novykh leghkovykh avto. [Hopes did not come true - the results of the year of the market of new cars.]. [ukrautoprom](http://ukrautoprom.com.ua). Retrieved from:

- <https://ukrautoprom.com.ua/nadezhdy-ne-opravdalis-itogi-goda-rynka-novyx-legkovyx-avto>. [in Ukrainian].
11. Pavlov K.V., Pavlova O.M. (2020). Innovacijno-investycijnyj potencial transportnoji ghaluzi Ukrajinjy. [Innovation and investment potential of the transport industry of Ukraine.]. *Ukrajinsjkyj zhurnal prykladnoji ekonomiky – Ukrainian Journal of Applied Economics*, Tom 5. (1). S 17-24. [in Ukrainian].
 12. Pavlova O. M. (2019). *Tovarna forma orghanizaciji suspilnogho vyrobnyctva V umovakh rozvytku nacionaljnoji ekonomiky Ukrajinjy (drughoji polovyny KhVII - kincja XVIII st.)* [Commodity form of organization of social production In the development of the national economy of Ukraine (the second half of the seventeenth - late eighteenth century.)]: Monograph. Lucjk : vydavnyctvo «Teren», 2019. 480 s. [in Ukrainian].
 13. Pavlova O. M., Pavlov K. V. (2019). *Priorytetni naprjamy derzhavnogho rehuljuvannja konkurenciji: vitchyznjanyj ta zarubizhnyj dosvid*. [Priority areas of state regulation of competition: domestic and foreign experience]. *Ekonomichnyj chasopys Skhidnojevropejskogho nacionalnogho universytetu imeni Lesi Ukrajinjky Lucjk – Economic Journal of the Lesya Ukrainka East European National University*. Vezha-Druk. (1). (17). S. 14-20. [in Ukrainian].
 14. Pavlova O. M., Strishenecj M. M., Pavlov K. V. (2019). *Proste tovarne vyrobnyctvo i zarodzhennja manufaktur v Ukrajinjy*. [Simple commodity production and origin of manufactories in Ukraine]: Monograph. Lucjk : vydavnyctvo «Teren». 292 s. [in Ukrainian].
 15. *Persha rejestracija avto v Ukrajinjy*. [The first car registration in Ukraine]. texty.org.ua. Retrieved from: <https://texty.org.ua/cars/> [in Ukrainian].

16. Postanova KМУ Pro zatverdzhennja Porjadku derzhavnoji rejestraciji (pererejestraciji), znjattja z obliku avtomobiliv, avtobusiv, a takozh samokhidnykh mashyn, skonstrujovanykh na shasi avtomobiliv, motocykliv usikh typiv, marok i modelej, pryche piv, napivpryche piv, motokoljas. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On approval of the Procedure for state registration (re-registration), deregistration of cars, buses and self-propelled vehicles constructed on the chassis of cars, motorcycles of all types, brands and models, trailers, semi-trailers, motorcycles]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1388-98-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
17. Samyye populyarnyye avtomobili v Ukraine za 2019 god. [The most popular cars in Ukraine in 2019.]. autocentre.ua. Retrieved from: <https://www.autocentre.ua/ua/avtopravo/avtobiznes/samye-populyarnye-avtomobili-v-ukraine-za-2019-god-1176297.html> [in Russian].
17. Skarbyk P. Rejtyng najpopuljarnishykh marok avto v Ukrajini za 2020 rik. [Rating of the most popular car brands in Ukraine for 2020.]. UaMotors. Retrieved from: <https://uamotors.com.ua/news/38755> [in Ukrainian].
18. Ghorkavyj V. K. (2020). Statystyka. [Statistics]. Kyjiv: Alerta, 2020. 644 s. [in Ukrainian].
19. Strishenecj O. M., Pavlov K. V. (2016). Osoblyvosti konkurentnykh vidnosyn na rehionaljnykh rynkakh nerukhomosti. [Features of competitive relations in regional real estate markets.]. Naukovyj visnyk uzghorodskogho universytetu. Serija «Ekonomika» — Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Economics Series. Vypusk 1 (47). Tom 2. S. 35-38.
20. Pavlov K., Pavlova O., Kupchak V. (2019). Integral Indicators Based on Competitiveness Capacity Characteristics of Regional Real Estate Markets

of Ukraine. Journal of Competitiveness. #11(3). 87–108 s. Retrieved from:
<https://doi.org/10.7441/joc.2019.03.06>. [in English].